

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ
ΕΚΔΟΣΗ ΓΙΑ ΤΗ
ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
GJRE

Ελληνική περιοδική
έκδοση για τη
Θρησκευτική Εκπαίδευση

Greek Journal of
Religious Education

ISSN: 2623-4386.

Πληροφορίες για την έκδοση, οδηγίες για τους συγγραφείς και την υποβολή άρθρων / Publication information, instructions for authors and subscription information: <http://www.gjre.gr>

Σχέδιο μαθήματος: Η απεικόνιση του Θεού σε άλλες θρησκευτικές παραδόσεις

Θεώνη Μπούρα*

*Θεολόγος εκπαιδευτικός, Πειραματικό ΓΕΛ Αγίων Αναργύρων, theoniabc@yahoo.gr

Βιβλιογραφική αναφορά / Reference: Μπούρα, Θ. (2018). Σχέδιο μαθήματος: Η απεικόνιση του Θεού σε άλλες θρησκευτικές παραδόσεις. *Ελληνική Περιοδική Έκδοση για τη Θρησκευτική Εκπαίδευση / Greek Journal of Religious Education*, 1(1), 101-108

Όλες οι απόψεις και οι ιδέες που εκφράζονται στην έκδοση είναι απόψεις και ιδέες των συγγραφέων και όχι του εκδότη (Πανελλήνιος Θεολογικός Σύνδεσμος ΚΑΙΡΟΣ-για την αναβάθμιση της θρησκευτικής εκπαίδευσης). / The opinions and views expressed in this publication are the opinions and views of the authors and not of the publisher (KAIROS - Greek Theological Association for the improvement of the Religious Education).

Το άρθρο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για έρευνα, διδασκαλία και ιδιωτική μελέτη. Απαγορεύεται ρητά η αναπαραγωγή, η αναδιανομή, η πώληση, η εκμετάλλευση ή η διανομή του άρθρου, μέρους ή όλου, σε οποιαδήποτε μορφή και σε οποιονδήποτε. / This article may be used for research, teaching, and private study purposes. Any substantial or systematic reproduction, redistribution, reselling, licensing or distribution in any form to anyone is forbidden.

— ΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΤΟ ΠΛΗΡΕΣ ΚΕΙΜΕΝΟ —
— FOLLOWS THE FULL TEXT OF THE ARTICLE —

Σχέδιο μαθήματος: Η απεικόνιση του Θεού σε άλλες θρησκευτικές παραδόσεις

Θεώνη Μπούρα*

*Θεολόγος εκπαιδευτικός, Πειραματικό ΓΕΛ Αγίων Αναργύρων
theoniabc@yahoo.gr

1. Ταυτότητα σχεδίου μαθήματος

1.1 Εμπλεκόμενες γνωστικές περιοχές

Το Διδακτικό σενάριο «Η απεικόνιση του Θεού σε άλλες θρησκευτικές παραδόσεις» αφορά στο μάθημα Θρησκευτικών Β΄ Γυμνασίου και αποτελεί το πρώτο τετράωρο της Θεματικής Ενότητας 1 με γενικότερο τίτλο «Μπορούν οι άνθρωποι να εικονίζουν τον Θεό;» (Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος των Θρησκευτικών στο Δημοτικό και στο Γυμνάσιο, ΦΕΚ 2104, τ. 2º, 19/6/2017, σ. 21123).

1.2 Σκοπός & Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

Γενικός Σκοπός:

Οι μαθητές/μαθήτριες να γνωρίσουν και να αποτιμήσουν τις θέσεις άλλων θρησκειών πάνω σε διάφορα ζητήματα, όπως ο εικονισμός του Θεού και η θρησκευτική ετερότητα.

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα ως προς το γνωστικό αντικείμενο και ως προς τη μαθησιακή διαδικασία:

Οι μαθητές και μαθήτριες

1. να σχηματίζουν τις εικονιστικές επιλογές άλλων θρησκευτικών παραδόσεων, αποκρυπτογραφώντας τη θεολογική αφετηρία και αισθητική έκφρασή τους
2. να διατυπώνουν τα δικά τους επιχειρήματα για το ζήτημα του εικονισμού του Θεού
3. να αποδέχονται την ετερότητα στο ζήτημα της απεικόνισης ή μη του Θεού-Θεών και των τρόπων απεικόνισης.

1.3 Εκτιμώμενη διάρκεια

Εκτιμώμενη διάρκεια: 180' (4 διδακτικές ώρες)

2. Ανάπτυξη του σχεδίου μαθήματος

2.1 Γενική Περιγραφή

Στάδιο 1 (Παρουσιάζοντας)

Εκτιμώμενος χρόνος: 20'

Δραστηριότητα: Δημιουργία αφίσας με τίτλο «Θεοί και σύμβολα»

Οι μαθητές/τριες μπαίνουν σε συμβατική αίθουσα και σε κάθε ομάδα δίνουμε σε φωτοτυπία διαφορετικές εικόνες από εικονίσσεις Βισνού, Σίβα, Βούδες και σύμβολα όπως επτάφωτη λυχνία, άστρο του Δαυίδ, αραβουργήματα κλπ. Οι μαθητές/τριες καλούνται να δημιουργήσουν την αφίσα της ομάδας τους σε χαρτί μεγέθους A4, αφού κολλήσουν τις εικόνες θεών και συμβόλων που θα τους έχουμε δώσει.

Σημειώνουμε ότι σε αυτό το στάδιο οι μαθητές/τριες απλώς έρχονται σε επαφή με τις εικόνες θεών και συμβόλων, τα οποία ακόμη δεν είναι σε θέση να συνδέουν με συγκεκριμένη θρησκεία.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα που υπηρετούνται

Να σκιαγραφούν τις εικονιστικές επιλογές άλλων θρησκευτικών παραδόσεων.

Στάδιο 2 (Εφαρμόζοντας)

Εκτιμώμενος χρόνος: 25'

Δραστηριότητα: Artful thinking — βλέπω, ισχυρίζομαι, αναρωτιέμαι – διερωτώμαι

Οι μαθητές/τριες κοιτάζουν την αφίσα, ερωτώνται και απαντούν πρώτα ατομικά και μετά ομαδικά στα εξής:

- Τι βλέπεις;
- Τι σκέφτεσαι γι' αυτό που βλέπεις;
- Τι είναι αυτό που σε κάνει να αναρωτιέσαι;

Φύλλο εργασίας 1 και Φύλλο εργασίας 2

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα που υπηρετούνται

Σκιαγραφούν τις εικονιστικές επιλογές άλλων θρησκευτικών παραδόσεων, αποκρυπτογραφώντας τη θεολογική αφετηρία και αισθητική έκφρασή τους.

Στάδιο 3 (Διερευνώντας)

Εκτιμώμενος χρόνος: 90΄

Δραστηριότητα: Ιστοεξερεύνηση μέσω διαδικτύου

Οι μαθητές/τριες μπαίνουν στην αίθουσα πληροφορικής και κάθε ομάδα αναλαμβάνει μία θρησκεία δηλαδή Ισλάμ ή Βουδισμό ή Ιουδαϊσμό ή Ινδουισμό. Κάθε ομάδα βάζει στη γραμμή αναζήτησης τη φράση: «πώς εικονίζουν τον Θεό στο Ισλάμ πχ.» ή «πώς εικονίζουν τον Θεό στον Βουδισμό». Δημιουργεί μία μικρή παρουσίαση ppt για τη θρησκεία (45 λεπτά) και ακολουθούν οι παρουσιάσεις των εργασιών στην ολομέλεια (45 λεπτά).

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα που υπηρετούνται

Να σκιαγραφούν τις εικονιστικές επιλογές άλλων θρησκευτικών παραδόσεων, αποκρυπτογραφώντας τη θεολογική αφετηρία και αισθητική έκφρασή τους.

Στάδιο 4 (Αναπλαισιώνοντας)

Εκτιμώμενος χρόνος: 20΄

Δραστηριότητα: Εικονική περιήγηση

Οι μαθητές/τριες μπαίνουν σε εργαστήριο πληροφορικής και σε ομάδες καλούνται να περιηγηθούν εικονικά σε μία συναγωγή (photodentro.edu.gr/lor/handle/8521/4260), ένα τζαμί (<https://blogs.sch.gr/speaker/tag/μπλε-τζαμί/>), έναν βουδιστικό ναό (mlp-blo-g-spot.blogspot.com/2017/10/jingan-shanghai.html) και ένα τέμενος των Ινδουιστών (<https://www.slideshare.net/desphan/ss-28460988>). Σε φύλλο εργασίας (3 ως 6) καταγράφουν τις απεικονίσεις του Θεού που παρατηρούν και τα σύμβολα που αναγνωρίζουν.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα που υπηρετούνται

- Να σκιαγραφούν τις εικονιστικές επιλογές άλλων θρησκευτικών παραδόσεων, αποκρυπτογραφώντας τη θεολογική αφετηρία και αισθητική έκφρασή τους.
- Να διατυπώνουν τα δικά τους επιχειρήματα για το ζήτημα του εικονισμού του Θεού.

Στάδιο 5 (Αξιολογώντας)

Εκτιμώμενος χρόνος: 25΄

Δραστηριότητα: Συζήτηση στρογγυλής τραπέζης μέσω διαδικτύου

Οι μαθητές/τριες δημιουργούν ένα έγγραφο Google και συζητούν το θέμα «πώς εικονίζω τον Θεό;» καταγράφοντας απόψεις, σχολιάζοντας, θέτοντας ερωτήματα, απαντώντας. Οι μαθητές/τριες δημιουργούν ένα έγγραφο Google ως εξής: 1. Δημιουργούν ηλεκτρονικό ταχυδρομείο στη google, gmail, αν δεν έχουν ήδη. 2. Αφού ανοίξουν το gmail τους επιλέγουν 9 μικρά τετραγωνάκια, εφαρμογές google και επιλέγοντας το «περισσότερα», επιλέγουν το εικονίδιο «έγγραφα». 3. Στη συνέχεια ένας μαθητής από όλους επιλέγει «κοινή χρήση» και εισάγει τα gmail όλων των συμμαθητών του. Επιλέγει τη λέξη «τέλος» και το έγγραφο είναι ανοιχτό πλέον σε όλους να γράφουν.

Δραστηριότητα: Βάζω ετικέτα

Οι μαθητές/τριες βάζουν ετικέτα σε κάθε εικόνα της αφίσας που δημιούργησαν αρχικά.

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα που υπηρετούνται

- Να σχηματίζουν τις εικονιστικές επιλογές άλλων θρησκευτικών παραδόσεων, αποκρυπτογραφώντας τη θεολογική αφετηρία και αισθητική έκφρασή τους
- Να διατυπώνουν τα δικά τους επιχειρήματα για το ζήτημα του εικονισμού του Θεού
- Να αποδέχονται την ετερότητα στην απεικόνιση του θείου

2.2 Φύλλα Εργασίας

Φύλλο εργασίας 1. (Ατομικό – 5 λεπτά)

Κοίταξε τις εικόνες της αφίσας και απάντησε ατομικά στα παρακάτω:

- Τι βλέπεις;
- Τι σκέφτεσαι γι' αυτό που βλέπεις;
- Τι είναι αυτό που σε κάνει να αναρωτιέσαι;

-
-
-

Φύλλο εργασίας 2. (Ομαδικό – 10 λεπτά)

Πρόεδρος: Συγκεντρώνει τα ατομικά φύλλα εργασίας των μελών της ομάδας του και συντονίζει τη συζήτηση επί των ατομικών καταγραφών, ώστε να απογασίσουν τι θα γράφουν στο ομαδικό φύλλο.

Γραμματέας: Καταγράφει αυτά στα οποία κατέληξε η ομάδα. Επισημαίνεται ότι καλό είναι να καταγραφούν όλες οι αποχρώσεις απόψεως.

Δημοσιογράφος: Πηγαίνει στις άλλες ομάδες, ενημερώνεται για τις απόψεις-απαντήσεις τους και μεταφέρει στην ομάδα του τις απόψεις των άλλων, ώστε να ληφθούν υπόψη στη συζήτηση της ομάδας.

Χρονομέτρης: Κρατάει το χρόνο των 10 λεπτών, παρακινεί το δημοσιογράφο σε δράση μετά τα 3 λεπτά και προτρέπει το γραμματέα σε καταγραφή μετά τα 6 λεπτά. Φροντίζει γενικώς να ολοκληρωθεί η συζήτηση εγκαίρως.

Κοιτάξτε τις εικόνες της αφίσσας και αφού συζητήσετε στην ομάδα σας να καταγράψετε τις απόψεις σας στα παρακάτω ζητήματα:

- i) Τι βλέπεις;
- ii) Τι σκέφτεσαι γι' αυτό που βλέπεις;
- iii) Τι είναι αυτό που σε κάνει να αναρωτιέσαι;

- i)
- ii)
- iii)

Φύλλο εργασίας 3. (10 λεπτά)

Συναγωγή — σύμβολα που αναγνωρίζω μέσα στη συναγωγή και η θεολογική τους προσέγγιση.

- 1. Ονομασία
- Θεολογική σημασία
-

2. Ονομασία

Θεολογική σημασία

.....

3. Ονομασία

Θεολογική σημασία

.....

Φύλλο εργασίας 4. (10 λεπτά)

Τζαμί — σύμβολα που αναγνωρίζω μέσα στο τζαμί και η θεολογική τους προσέγγιση.

1. Ονομασία

Θεολογική σημασία

.....

2. Ονομασία

Θεολογική σημασία

.....

3. Ονομασία

Θεολογική σημασία

.....

Φύλλο εργασίας 5. (10 λεπτά)

Βουδιστικός ναός — απεικονίσεις του Θεού και η θεολογική τους προσέγγιση.

1. Ονομασία

Θεολογική σημασία

.....

2. Ονομασία

Θεολογική σημασία

.....

3. Ονομασία

Θεολογική σημασία

.....

Φύλλο εργασίας 6. (10 λεπτά)

Τέμενος Ινδουιστών — απεικονίσεις των θεών και η θεολογική τους προσέγγιση.

1. Ονομασία

Θεολογική σημασία

.....

2. Ονομασία

Θεολογική σημασία

.....

3. Ονομασία

Θεολογική σημασία

.....

Τα φύλλα εργασίας 3 ως 6 μπορούν να συμπληρωθούν είτε ομαδικά είτε ατομικά, αν το κρίνει ωφελιμότερο ο διδάσκων.

2.3 Υλικοτεχνική Υποδομή

Αίθουσα υπολογιστών με πρόσβαση στο διαδίκτυο, μηχανήμα προβολής, χαρτόνια, ψαλίδια, κόλλες.

3. Αξιολόγηση

Οι μαθητές/τριες έχουν την περιέργεια και το ενδιαφέρον για τον Θεό στις άλλες θρησκείες και επίσης έχουν κάποιες σκόρπιες προσλαμβάνουσες παραστάσεις, άλλος περισσότερες

άλλος λιγότερες, οπότε στο σενάριο ανταποκρίνονται και βάζουν μία τάξη σε αυτά που γνωρίζουν και σε όσα διερευνούν. Η επιλογή της διερευνητικής μεθόδου εγγυάται την προσωπική αναζήτηση από τους/τις μαθητές/τριες, τη δυνατότητα δικής τους οπτικής και ερμηνείας αλλά και τη διερεύνηση της ερμηνείας των πιστών της κάθε θρησκείας. Η οικοδόμηση της γνώσης γίνεται από τους ίδιους τους μαθητές/τις ίδιες τις μαθήτριες. Η συζήτηση στρογγυλής τραπέζης στο τέλος της διδακτικής πρακτικής ενισχύει τον σεβασμό και την αποδοχή της διαφορετικότητας στη θρησκεία και ταυτόχρονα λειτουργεί ως τρόπος αξιολόγησης όλων των μαθητών/τριών. Σημειώνουμε ότι η αξιολόγηση των μαθητών/τριών γίνεται σε κάθε φάση τόσο μέσα από τη δημιουργία κολλάζ και τις παρουσιάσεις, όσο και μέσα από τα όσα παράγονται με τα φύλλα εργασίας, τη συζήτηση και την προσθήκη ετικέτας.

Βιβλιογραφικές Πηγές

- Αλμπανάκη, Ξ. (2013). *Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις του μαθήματος των Θρησκευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με δημιουργική αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών*. Θεσσαλονίκη: Μπαρμπουνάκης.
- Βασάλα, Π. (2013). *Συμμετοχικές διδακτικές τεχνικές στη σύγχρονη εκπαίδευση*. Αθήνα: χ.ε.
- Κόκκος, Α. (1999). Εκπαιδευτικές τεχνικές που ενισχύουν την ενεργητική συμμετοχή. Στο Δ., Βαϊκούση, Ι., Βαλάκας, Α. Κόκκος, & Α., Τσιμπουκλή (Επιμ.), *Εκπαίδευση ενηλίκων*, τ. Δ, (σσ. 42-45). Πάτρα: ΕΑΠ
- Κουκουνάρας Λιάγκης, Μ. (2010). *Εκπαιδευτικοί εν δράσει, νέα πολυτροπική διδακτική*. Αθήνα: Γρηγόρης
- <http://edu.glogster.com/>
- <https://www.google.gr/search?q=επταφωτη+λυχνια&source=lnms&tbn=isch&sa=X>
- <https://www.google.gr/search?q=βουδας&source=lnms&tbn=isch&sa=X>
- <https://www.google.gr/search?q=τζαμί&source=lnms&tbn=isch&sa=X>
- <https://www.google.gr/search?q=ινδοιστικος+ναος&source=lnms&tbn=isch&sa=X>
- <https://www.google.gr/search?q=αστρο+Δαυιδ&source=lnms&tbn=isch&sa=X>
- <https://www.google.gr/search?q=συναγωγή&source=lnms&tbn=isch&sa=X>
- <http://photodentro.edu.gr/lor/handle/8521/4260>
- <http://blogs.sch.gr/speaker/tag/%CE%BC%CF%80%CE%BB%CE%B5-%CF%84%CE%B6%CE%B1%CE%BC%CE%AF/>
- <http://mlp-blo-g-spot.blogspot.gr/2017/10/jingan-shanghai.html>
- <https://www.slideshare.net/desphan/ss-28460988>